

Αναστάσιος Β. Σέμος

Καθηγητής Γεωπονίας Α.Π.Θ.

Ευρωπαϊκή Ένωση & Κοινή Αγροτική Πολιτική

2^η έκδοση βελτιωμένη

 ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΖΗΤΗ

ISBN 978-960-456-265-7

© Copyright, 2011, Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Αναστάσιος Β. Σέμος

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία

Εκτύπωση

Βιβλιοδεσία

Π. ΖΗΤΗ & Σια ΟΕ

18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας

Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19

Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - ΕΝΩΣΗ ΕΚΔΟΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:

Στοά του Βιβλίου (Πεσμαζόγλου 5), 105 64 Αθήνα • Τηλ.-Fax: 210.3211.097

ΑΠΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΩΛΗΣΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗ:

Ασκληπιού 60, 114 71 Αθήνα

Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

Το περιεχόμενο του βιβλίου απευθύνεται κυρίως στους φοιτητές των γεωπονικών τμημάτων και έχει ως κύριο σκοπό του την εισαγωγή τους στα θέματα δομής και οργάνωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις έννοιες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Τα θέματα παρουσιάζονται με τη μεγαλύτερη δυνατή σαφήνεια και με παραδείγματα, θεωρητικά και πρακτικά, ώστε να είναι κατανοητά σε κάθε αναγνώστη που έχει στοιχειώδεις γνώσεις Αγροτικής Οικονομίας.

Το βιβλίο χωρίζεται σε έντεκα κεφάλαια, καθένα από τα οποία ασχολείται με μια συγκεκριμένη ενότητα θεμάτων, τα οποία σχετίζονται μεταξύ τους. Η δομή του βιβλίου δεν δημιουργεί ασάφειες και κενά, αφού όλα τα κεφάλαια αποτελούν μία αδιάσπαστη ακολουθία και τα διάφορα θέματα συνδέονται μεταξύ τους.

Στο πρώτο κεφάλαιο, το οποίο αποτελεί και την Εισαγωγή, παρουσιάζεται μία σύντομη ιστορική και σημερινή εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ιδιαίτερη αναφορά στην ίδρυση, στην οργάνωση, στη διεύρυνση και στις σημαντικές πολιτικές της.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται με αναλυτικό τρόπο τα κύρια όργανα της ΕΕ, καθώς επίσης και η σύνθεση και η λειτουργία τού κάθε οργάνου και η συμμετοχή του στη λειτουργία της ΕΕ.

Το τρίτο κεφάλαιο περιγράφονται οι θεσμοί και οι πολιτικές όπως εφαρμόζονται από τα όργανα και από τα κράτη μέλη της ΕΕ, ώστε να εξασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία του σημαντικού αυτού οργανισμού.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθενται περιληπτικά οι διάφορες συνθήκες της ΕΕ από την ίδρυσή της της έως σήμερα. Οι συνθήκες αυτές αποτελούν το πρωτογενές δίκαιο της ΕΕ, καθώς και τη νομική βάση για τη λειτουργία της.

Το πέμπτο κεφάλαιο σχετίζεται με την έκφραση της πολιτικής των αγροτικών προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ιδιαίτερα με τις Κοινές Οργανώσεις Αγορών (ΚΟΑ) των αγροτικών προϊόντων. Περιγράφονται οι μηχανισμοί λειτουργίας τους, αλλά και τα μέτρα στήριξης των μηχανισμών. Στο κεφάλαιο αυτό, αν και περιλαμβάνονται μορφές πολιτικής που έχουν καταργηθεί, εντούτοις δίνουν μια

εικόνα των μέτρων πολιτικής που εφαρμόστηκαν κατά το παρελθόν και τους επιδιωκόμενους στόχους των μέτρων αυτών.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται ορισμένα κοινά μέτρα για όλες τις Κοινές Οργανώσεις Αγορών.

Το έβδομο και το όγδοο κεφάλαιο περιλαμβάνουν τις Κοινές οργανώσεις Αγορών των περισσότερων αγροτικών προϊόντων που υπάγονται στην κοινή οργάνωση αγοράς, φυτικής ή ζωικής προέλευσης. Η πολιτική τού κάθε προϊόντος, βασισμένη στο βασικό κανονισμό κάθε αγοράς, παρουσιάζεται με κατανοητό τρόπο ακολουθώντας μια ενιαία γραμμή για όλα τα προϊόντα.

Το ένατο κεφάλαιο αφιερώθηκε στην παρουσίαση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς στον τομέα των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Η Ελλάδα είναι μια χώρα με μεγάλη παραγωγή θαλάσσιων αλιευμάτων, αλλά και με ανεπτυγμένη την υδατοκαλλιέργεια. Η ενημέρωση για θέματα πολιτικής της ΕΕ στον τομέα αυτόν θα είναι χρήσιμη για όσους ασχολούνται με την αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες.

Στο δέκατο κεφάλαιο αναφέρονται ορισμένα ειδικά θέματα ενίσχυσης των αγροτικών προϊόντων.

Το ενδέκατο κεφάλαιο ασχολείται με το κομμάτι της νέας ΚΑΠ, η οποία αφορά την ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών. Τα μέτρα του κεφαλαίου αυτού αποτελούν τον δεύτερο πυλώνα της νέας ΚΑΠ.

Η συγγραφή ενός βιβλίου αγροτικής πολιτικής ελλοχεύει τον κίνδυνο της απαξίωσής του από το γεγονός ότι στην πολιτική όλα αλλάζουν, άλλοτε με γοργό ρυθμό και άλλοτε με αργό, και πιθανόν κάποτε μερικά από τα περιεχόμενα του βιβλίου να πάψουν να ισχύουν. Παρ' όλα αυτά, η αξία του βιβλίου παραμένει αναλλοίωτη, γιατί περιλαμβάνει και θέματα θεωρητικά, τα οποία αποτελούν βάσεις της αγροτικής πολιτικής.

Ο συγγραφέας αισθάνεται την ανάγκη να ζητήσει συγγνώμη από κάθε αναγνώστη για τυχόν λάθη και ασάφειες του κειμένου.

Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2011

Αναστάσιος Β. Σέμος

Κεφάλαιο 1 Εισαγωγή

1.1. Ιστορικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)	1
1.2. Η ίδρυση και η ταυτότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	5
1.3. Τα σημαντικά ιστορικά στάδια	12
1.4. Η πορεία της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση	16

Κεφάλαιο 2 Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2.1. Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)	19
1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission)	20
Α. Αρμοδιότητες της Επιτροπής	22
Β. Οργάνωση των εργασιών της Επιτροπής	25
2. Το Συμβούλιο Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης	25
3. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (European Parliament)	30
Α. Αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	32
Β. Οργάνωση των εργασιών του Κοινοβουλίου	34
4. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ή Συμβούλιο Κορυφής	36
Α. Η σύνθεση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	36
Β. Οι αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	37
Γ. Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	38
5. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	40
Α. Η σύνθεση του δικαστηρίου	40
Β. Οι αρμοδιότητες του δικαστηρίου	40
Γ. Η οργάνωση των εργασιών του δικαστηρίου	42
6. Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο	43
Α. Δημιουργία και σύνθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου	43
Β. Αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου	43
Γ. Η οργάνωση του Ελεγκτικού Συνεδρίου	44

2.1. Τα συμβουλευτικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)	44
1. Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	44
2. Η Επιτροπή των Περιφερειών	46
2.3. Τα χρηματοδοτικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)	48
1. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	48
2. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων	49
3. Το Χρηματοδοτικό Όργανο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής	50

Κεφάλαιο 3 Θεσμοί και πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3.1. Διαδικασίες λήψης αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση	51
1. Συναπόφαση	52
2. Διαβούλευση	53
3. Σύμφωνη γνώμη	54
4. Εκσυγχρονισμός του συστήματος	54
3.2. Οι κοινές πολιτικές	55
3.3. Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ)	56
3.3.1. Το ιστορικό της γέννησης του Ευρώ	56
3.3.2. Οικονομική ολοκλήρωση	58
3.3.3. Προϋποθέσεις υιοθέτησης του Ευρώ	60
3.3.4. Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης (ΣΣΑ)	62
3.4. Ο μηχανισμός των ιδίων πόρων	65
3.4.1. Η αρχή της Χρηματοδότησης στην ΕΟΚ	65
3.4.2. Η προέλευση των ιδίων πόρων	66
3.4.3. Οι ίδιοι πόροι	69
3.4.4. Ο προϋπολογισμός της Ένωσης	71
3.5. Διεύρυνση	74
3.5.1. Η δυναμική της Διεύρυνσης	77

Κεφάλαιο 4 Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4.1. Γενικά	81
4.2. Συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)	82
4.3. Συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) ..	83
4.4. Συνθήκη ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ)	86

4.5. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη	88
4.6. Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση	91
4.7. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ	96
4.8. Η συνθήκη της Νίκαιας	101
4.9. Η Συνθήκη της Λισσαβόνας	103

Κεφάλαιο 5 Κοινή Αγροτική Πολιτική

5.1. Εισαγωγή	107
5.2. Οι αρχικοί στόχοι και αρχές της ΚΑΠ	109
5.3. Χρηματοδότηση της ΚΑΠ	112
5.3.1. Αρχικά χρηματοδοτικά όργανα	112
5.3.2. Αναμόρφωση της χρηματοδότησης της ΚΑΠ	113
5.4. Οι μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ	117
5.5. Η ΚΑΠ και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου	122
5.6. Η ΚΑΠ και η Διεύρυνση της ΕΕ	127
5.7. Μελλοντικές Προοπτικές	128
5.8. Η ΚΑΠ με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1782/2003	128
1. Υποχρεώσεις των αγροτών	131
2. Διαφοροποίηση και δημοσιονομική πειθαρχία	134
3. Παροχή συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις	136
4. Σύστημα διαχείρισης και ελέγχου	136
5. Σύστημα πληρωμών και μειώσεων	139
5.9. Το καθεστώς της ενιαίας ενίσχυσης	140
5.9.1. Κριτήρια καθορισμού του ποσού ενίσχυσης	140
5.9.2. Βάσεις για δικαιώματα ενίσχυσης	145
α) Δικαιώματα ενίσχυσης με βάση την έκταση	145
β) Δικαιώματα ενίσχυσης με ειδικές προϋποθέσεις	146
γ) Δικαιώματα ενίσχυσης από παύση καλλιέργειας	147
5.9.3. Εφαρμογή της ενιαίας ενίσχυσης	148
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5ου Κεφαλαίου (Απόσπασμα Συνθήκης της Ρώμης):	
Μέρος Τρίτο. Πολιτικές της Κοινότητας. Τίτλος ΙΙ. Η Γεωργία	150

Κεφάλαιο 6 Κοινές Οργανώσεις Αγορών

6.1. Γενικά	155
6.2. Δημιουργία και λειτουργία των Κοινών Οργανώσεων Αγοράς	157

6.3.	Ταξινόμηση των κοινών οργανώσεων αγοράς	161
6.3.1.	Οργάνωση αγοράς με την τιμή στήριξης	161
6.3.2.	Οργάνωση αγοράς με εξωτερική προστασία	164
6.3.3.	Οργάνωση αγοράς με συμπληρωματική βοήθεια	165
6.3.4.	Οργάνωση αγοράς με κατ' αποκοπή βοήθεια	167
6.4.	Μηχανισμοί στήριξης	167
6.4.1.	Μηχανισμοί στήριξης της εσωτερικής αγοράς	168
A.	Παρέμβαση	168
B.	Απόσυρση	169
Γ.	Ενισχύσεις πριμοδοτήσεις	170
Δ.	Ο έλεγχος της παραγωγής	170
Ε.	Οι οργανώσεις παραγωγών	173
ΣΤ.	Οι κρατικές ενισχύσεις	173
Ζ.	Ενημέρωση και έλεγχοι	173
6.5.	Γενικό πλαίσιο λειτουργίας ΚΟΑ	174
6.5.1.	Γενικά	174
6.5.2.	Λειτουργία της ΚΟΑ	175
6.5.3.	Λειτουργία της εξωτερικής αγοράς	177
6.5.4.	Δασμοί (Tariffs)	179
6.5.5.	Μεταβλητές εισφορές εισαγωγών (Variable import levies)	181
6.5.6.	Ποσοτώσεις εισαγωγών (Import quotas)	181
6.5.7.	Επιδότησεις εξαγωγών (Export subsidies)	182
6.6.	Ενιαία Κοινή Οργάνωση Αγοράς αγροτικών προϊόντων	184
6.6.1.	Εσωτερική αγορά	184
6.6.2.	Εμπορία και παραγωγή	185
6.6.3.	Συναλλαγές με τρίτες χώρες	185
A.	Εισαγωγές	186
B.	Εξαγωγές	186
Γ.	Ανταγωνισμός	187
Δ.	Επιτροπολογία	187
Ε.	Πλαίσιο	187
6.7.	Κοινά μέτρα Κοινών Οργανώσεων Αγορών	188
6.7.1.	Καθεστώς στήριξης των παραγωγών ορισμένων αροτριάων καλλιεργειών	189
6.7.2.	Καθεστώς ενισχύσεων με βάσει την έκταση	191
6.7.3.	Σχέδιο περιφερειοποίησης	191
6.7.4.	Υπολογισμός της ενίσχυσης με βάσει την έκταση	192
6.7.5.	Άμυλο πατάτας	192
6.7.6.	Προσωρινή παύση καλλιέργειας	193
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6ου Κεφαλαίου Το πλεόνασμα του Παραγωγού - Καταναλωτή ..	194

7.1. Γενικά	197
7.2. Κοινή Οργάνωση Αγοράς Σιτηρών	197
7.2.1. Τα σιτηρά στην ΕΕ	199
Α. Σύστημα εμπορίας στο εσωτερικό της Κοινότητας	202
Β. Σύστημα εμπορίας με τρίτες χώρες	205
Περιορισμοί στην παρέμβαση.....	211
7.2.2. Η αναθεώρηση της πολιτικής των σιτηρών το 1992	211
7.2.3. Η πολιτική για τα δημητριακά με τη μεταρρύθμιση του 2003	213
7.3. Κοινή Οργάνωση Αγοράς Ρυζιού	215
Α. Πεδίο εφαρμογής	216
Β. Καθεστώς των τιμών	216
Γ. Το καθεστώς των συναλλαγών με τις τρίτες χώρες	217
7.3.1. Η σημερινή κατάσταση	217
Α. Πεδίο εφαρμογής	217
Β. Εσωτερική αγορά	218
Γ. Το καθεστώς των συναλλαγών με τις τρίτες χώρες	218
Δ. Άλλες διατάξεις	219
7.4. Κοινή Οργάνωση Αγορών των οπωροκηπευτικών	220
Α. Πεδίο εφαρμογής	220
Β. Ταξινόμηση των προϊόντων	220
Γ. Οργανώσεις παραγωγών	221
Δ. Καθεστώς παρέμβασης	223
Ε. Οι συναλλαγές με τις τρίτες χώρες	223
7.4.1. Η μεταρρύθμιση του 2007	224
Α. Οργανώσεις παραγωγών	225
Β. Επιχειρησιακά προγράμματα	225
Γ. Οργανώσεις και διεπαγγελματικές συμφωνίες	226
Δ. Συναλλαγές με τις τρίτες χώρες	227
Ε. Εισαγωγές	227
ΣΤ. Καθεστώτα ενεργητικής και παθητικής τελειοποίησης	228
7.5. Κοινή Οργάνωση Αγοράς Καπνού	229
Α. Μέτρα πολιτικής	229
Β. Καθεστώς Πριμοδότησης	230
Γ. Σύστημα Ελέγχου της Παραγωγής	232
Δ. Μέτρα προσανατολισμού της παραγωγής	234
Ε. Καθεστώς συναλλαγών με Τρίτες Χώρες	235

7.5.1.	Η μεταρρύθμιση του τομέα του καπνού	235
A.	Μέτρα για μία ριζική μεταρρύθμιση	236
B.	Αναμενόμενη επίπτωση	238
Γ.	Προοπτικές του τομέα	239
7.5.2.	Η σημερινή κατάσταση	240
7.6.	Κοινή Οργάνωση Αγοράς Ελαιολάδου -Λιπαρών ουσιών	245
7.6.1.	Ελαιολάδο	245
7.6.1.1.	Ο τομέας του ελαιολάδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση	246
7.6.1.2.	Η Ποιότητα του ελαιολάδου και εμπορία	250
7.6.1.3.	Ο ελαιοκομικός τομέας παγκοσμίως	252
7.6.1.4.	Το Παγκόσμιο εμπόριο ελαιολάδου	255
7.6.1.5.	Η ΚΟΑ ελαιολάδου πριν τη μεταρρύθμιση του 1998	258
7.6.1.6.	Η συμφωνία της GATT (ΠΟΕ) και το ελαιολάδο	261
7.6.1.7.	Η ΚΟΑ ελαιολάδου μετά τη μεταρρύθμιση του 1998	262
7.6.1.8.	Κανόνες εμπορίας ελαιολάδου	264
7.6.1.9.	Μεταβατική περίοδος	268
7.6.1.10.	Η ΚΟΑ ελαιολάδου μέσα στη νέα ΚΑΠ	270
	Συναλλαγές με τις τρίτες χώρες.....	273
7.6.2.	Ελαιούχοι σπόροι και λοιπά φυτικά έλαια	273
7.7.	Κοινή Οργάνωση Αγοράς Κρασιού	274
7.7.1	Γενικά	274
7.7.2.	Η σημασία του προϊόντος για την ΕΕ	275
7.7.3.	Εξέλιξη της πολιτικής του κρασιού στην ΕΕ	277
A.	Μέτρα στήριξης της εσωτερικής αγοράς	278
B.	Συναλλαγές με Τρίτες Χώρες	281
Γ.	Ταξινόμηση αμπελουργικών εκτάσεων	282
Δ.	Στατιστικές έρευνες	282
Ε.	Απαγόρευση νέων φυτεύσεων	283
Ζ.	Κατάταξη ποικιλιών αμπέλου	283
Η.	Εθνικές ενισχύσεις φυτεύσεων	284
7.7.4.	Η κατάσταση με την αναθεώρηση του 2003	284
A.	Κύρια σημεία πολιτικής στην παραγωγή	285
B.	Μηχανισμοί της αγοράς	286
Γ.	Ομάδες παραγωγών και οργανώσεις του κυκλώματος	287
Δ.	Οινολογικές πρακτικές και επεξεργασίες	288
Ε.	Οίνοι ποιότητας που παράγονται σε καθορισμένες περιοχές (v.q.p.r.d)	289
ΣΤ.	Καθεστώς ανταλλαγών με τις τρίτες χώρες	289
7.7.5.	Η νέα ΚΟΑ οίνου	289

7.8.	Κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα της ζάχαρης	293
	Α. Πεδίο εφαρμογής	294
	Β. Καθεστώς τιμών	294
	Γ. Συμβάσεις πώλησης	295
	Δ. Παρέμβαση	295
	Ε. Καθεστώς ποσοστώσεων	295
	ΣΤ. Γενικό καθεστώς ανταλλαγών με τρίτες χώρες	296
	Ζ. Καθεστώτα εκπτώτικων εισαγωγών	297
7.8.1.	Η σημερινή κατάσταση	298
	Α. Πεδίο εφαρμογής	298
	Β. Εσωτερική αγορά	299
7.9.	Προϊόντα που δεν αποτελούν αντικείμενο Κοινής Οργάνωσης Αγοράς	303
7.9.1.	Ενίσχυση στην παραγωγή βαμβακιού	303
	Α. Πεδίο εφαρμογής	304
	Β. Ενίσχυση στην παραγωγή	304
	Γ. Μηχανισμός σταθεροποίησης	306
	Δ. Όροι χορήγησης της ενίσχυσης	307
	Ε. Οργανώσεις παραγωγών	307
7.9.2.	Το καθεστώς της νέας ΚΑΠ για το βαμβάκι	310

Κεφάλαιο 8 Κοινές Οργανώσεις Αγορών των κυριότερων ζωικών προϊόντων

8.1.	Κοινή οργάνωση αγοράς του βοείου κρέατος	315
	Α. Γενικά	315
	Β. Πεδίο εφαρμογής	315
	Γ. Καθεστώς ενισχύσεων	316
	Δ. Συναλλαγές με τις τρίτες χώρες	319
8.1.1.	Η σημερινή Κατάσταση	320
	Α. Συναλλαγές με τρίτες χώρες	321
	Β. Λοιπές διατάξεις	321
	Γ. Απόκεντρες περιοχές	322
8.2.	Κοινή Οργάνωση Αγοράς του πρόβειου και αιγείου κρέατος	322
	Α. Πεδίο εφαρμογής	322
	Β. Καθεστώς πληρωμών, πριμοδοτήσεις και παρεμβάσεις	322
	Γ. Καθεστώς ανταλλαγών με τρίτες χώρες	324
	Δ. Άλλα μέτρα πολιτικής	324

8.2.1.	Η σημερινή Κατάσταση	324
	A. Καθεστώς συναλλαγών με τρίτες χώρες	325
	B. Άλλες διατάξεις	325
8.3.	Κοινή Οργάνωση Αγοράς του χοιρινού κρέατος	326
	A. Πεδίο εφαρμογής	326
	B. Καθεστώς τιμών	327
	Γ. Καθεστώς συναλλαγών με τις τρίτες χώρες	327
	Δ. Άλλα μέτρα πολιτικής	328
8.3.1.	Η σημερινή κατάσταση	328
	A. Καθεστώς τιμών	328
	B. Καθεστώς συναλλαγών με τις τρίτες χώρες	328
	Γ. Λοιπές διατάξεις	329
8.4.	Κοινή Οργάνωση Αγοράς του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων	329
	A. Πεδίο εφαρμογής	330
	B. Καθεστώς τιμών και παρεμβάσεων	331
	Γ. Εμπορία	332
	Δ. Άμεσες πληρωμές	333
	E. Γαλακτοκομικές ποσοστώσεις	333
	ΣΤ. Αύξηση των ποσοστώσεων	336
	Z. Καθεστώς των συναλλαγών με τρίτες χώρες	338
8.5.	Κοινή Οργάνωση Αγοράς κρέατος πουλερικών	339
	A. Πεδίο εφαρμογής	339
	B. Εμπορία	339
	Γ. Καθεστώς συναλλαγών με τις τρίτες χώρες	340
	Δ. Άλλα μέτρα	340
8.5.1.	Η σημερινή κατάσταση	340
	A. Εμπορία	340
	B. Καθεστώς συναλλαγών με τις τρίτες χώρες	340
	Γ. Λοιπές διατάξεις	341
8.6.	Κοινή Οργάνωση Αγοράς Αυγών	341
	A. Πεδίο εφαρμογής	342
	B. Εμπορία	342
	Γ. Συναλλαγές με τις τρίτες χώρες	342
	Δ. Άλλα μέτρα	343
8.6.1.	Η σημερινή κατάσταση	343
	A. Μέτρα εμπορίας	343
	B. Συναλλαγές με τρίτες χώρες	343

Κεφάλαιο 9**Κοινή Οργάνωση Αγοράς στον τομέα
των προϊόντων Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας**

9.1. Γενικά	345
9.2. Κοινή Οργάνωση Αγοράς	348
Πεδίο εφαρμογής	349
1. Προδιαγραφές Εμπορίας	349
2. Ενημέρωση των καταναλωτών	349
3. Οργανώσεις παραγωγών (ΟΠ)	349
4. Καθεστώς τιμών και παρεμβάσεις	351
5. Καθεστώς συναλλαγών με τις τρίτες χώρες	353
9.3. Άλλα μέτρα πολιτικής	354
Α. Γενικό πλαίσιο	354
Β. Ανανέωση και εξοπλισμός του αλιευτικού στόλου	355
Γ. Οριστική διακοπή των αλιευτικών δραστηριοτήτων	355
Δ. Ίδρυση μεικτών επιχειρήσεων	356
Ε. Μικρή παράκτια αλιεία	356
ΣΤ. Κοινωνικοοικονομικά μέτρα	356
Ζ. Ενισχύσεις επενδύσεων	357
Η. Διάφορα μέτρα	357
9.4. Χρηματοδοτικό μέσο προσανατολισμού της αλιείας	359
Α. Πεδίο εφαρμογής	359
Β. Προγραμματισμός	360
9.5. Το μέλλον της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ)	360
Α. Η διατήρηση των αλιευτικών πόρων	361
Β. Η περιβαλλοντική διάσταση	362
Γ. Η διαχείριση του στόλου	363
Δ. Η διακυβέρνηση	364
Ε. Παρακολούθηση και έλεγχος	364
ΣΤ. Η οικονομική και κοινωνική διάσταση	365
Ζ. Η υδατοκαλλιέργεια	366
Η. Η Διεθνής κατάσταση	367
Θ. Η περίπτωση της Μεσογείου	368

Κεφάλαιο 10**Καθεστώτα Ειδικής Ενίσχυσης Προϊόντων**

10.1. Ειδική επιδότηση ποιότητας στο σκληρό σιτάρι	371
10.2. Ειδική επιδότηση για πρωτεϊνούχους σπόρους	372

10.3. Ειδική επιδότηση για το ρύζι	373
10.4. Ειδική επιδότηση για καρπούς με κέλυφος	374
10.5. Ειδική επιδότηση για πατάτες αμυλοποιίας	375
10.6. Ειδική επιδότηση γαλακτοπαραγωγής	376
10.7. Επιδότηση αιγοπροβάτων	377
10.8. Ενισχύσεις βοδινού κρέατος	381
Α. Ειδική πριμοδότηση	382
Β. Πριμοδότηση για σφαγή εκτός εποχής	383
Γ. Πριμοδότηση για θηλάζουσες αγελάδες	385
Δ. Πριμοδότηση σφαγής	387
Ε. Ενίσχυση εκτατικοποίησης	387
ΣΤ. Πρόσθετες ενισχύσεις	388
Ζ. Ενισχύσεις κατά κεφαλή	388
Η. Ενισχύσεις με βάση την έκταση	389

Κεφάλαιο 11 Αγροτική Ανάπτυξη

11.1. Γενικά στοιχεία	391
11.2. Αγροτική Ανάπτυξη και Ατζέντα 2000	394
Α. Ο πολυλειτουργικός χαρακτήρας της Γεωργίας	395
Β. Πολυτομεακή ενσωμάτωση	396
Γ. Η ευελιξία	396
Δ. Η διαφάνεια	396
11.3. Μέτρα αγροτικής ανάπτυξης	397
Α. Επενδύσεις στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις	397
Β. Ανθρώπινο δυναμικό	397
Γ. Μειονεκτικές περιοχές	399
Δ. Δάση	399
Ε. Μεταποίηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων	401
ΣΤ. Γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα	401
Ζ. Διάφορα μέτρα για την ανάπτυξη	401
11.4. Χρηματοδότηση αγροτικής ανάπτυξης	402
11.5. Προγραμματισμός	404
Α. Οριζόντια Προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης	405
Β. Προγράμματα στις περιοχές του στόχου 1	405
Γ. Ανασυγκρότηση των αγροτικών περιοχών του στόχου 2	405
Δ. Η Agenda 2000 για τον προγραμματισμό της αγροτικής ανάπτυξης	406

11.6. Η αναθεώρηση της ΚΑΠ του 2003 και αγροτική ανάπτυξη	408
Α. Δύο νέα μέτρα για την εξασφάλιση της ποιότητας των τροφίμων	408
Β. Ικανοποίηση προτύπων	409
Γ. Διαβίωση των ζώων	409
Δ. Ενίσχυση νέων αγροτών	409
11.7. Αγροτική Ανάπτυξη και Διεύρυνση	409
11.8. Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης της ΕΕ για την περίοδο 2007-2013	411
11.8.1. Γενικά	411
11.8.2. Εξέλιξη των μέτρων αγροτικής ανάπτυξης της ΕΕ	412
Α. Η εξέλιξη στα αρχικά στάδια	412
Β. Πρόγραμμα Δράσης 2000	413
Γ. Μεταρρύθμιση της ΚΓΠ – Ιούνιος 2003	413
Δ. Το πλαίσιο της πολιτικής	414
Ε. Προοπτική της πολιτικής για την περίοδο 2007-2013	416
11.8.3. Ο νέος κανονισμός αγροτικής ανάπτυξης	416
11.8.4. Κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές	420
11.8.5. Τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης	422
1. Μέτρα στο πλαίσιο του άξονα 1 (βελτίωση της ανταγωνιστικό- τητας του γεωργικού και του δασοκομικού τομέα)	422
α) Ανθρώπινοι πόροι	423
β) Φυσικό κεφάλαιο	424
γ) Ποιότητα	425
2. Μέτρα στο πλαίσιο του άξονα 2 (Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου)	426
α) Αειφορική χρήση της γεωργικής γης	427
β) Αειφορική χρήση δασικής γης	428
3. Μέτρα στο πλαίσιο του άξονα 3 (Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας)	428
α) Διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας	429
β) Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές	429
γ) Κατάρτιση, απόκτηση δεξιοτήτων και αναζωογόνηση	429
11.9. Ο άξονας Leader	430
11.9.1. Η προσέγγιση της αγροτικής ανάπτυξης από το Leader	430
11.9.2. Σύντομο ιστορικό του Leader	432
11.9.3. Η ιστορία της πρωτοβουλίας Leader	432
11.9.4. Πλαίσιο πολιτικής: από την πιλοτική πρωτοβουλία στην ενσωμάτωση	433

11.9.5. Τα επτά κύρια χαρακτηριστικά της προσέγγισης Leader	433
1. Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης βασιζόμενες στην περιοχή.....	434
2. Προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή.....	435
3. Συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα: οι ομάδες τοπικής δράσης (ΟΤΔ).....	436
4. Διευκόλυνση της καινοτομίας.....	439
5. Ολοκληρωμένες και πολυτομεακές δράσεις.....	440
6. Δικτύωση.....	440
7. Συνεργασία.....	441
11.9.6. Η εφαρμογή της πρωτοβουλίας Leader σε τοπικό επίπεδο	442
Α. Δημιουργία ικανοτήτων	442
Β. Συνεργασία τοπικών φορέων	443
Γ. Ανάλυση της περιοχής	443
Δ. Προσδιορισμός των υφιστάμενων δραστηριοτήτων/ πρωτοβουλιών	444
Ε. Δημιουργία σύμπραξης	444
ΣΤ. Χάραξη στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης	444
11.9.7. Η πρωτοβουλία Leader μελλοντικά	445
Α. Η επόμενη περίοδος προγραμματισμού (2007-2013)	445
Β. Εστίαση στα νέα κράτη μέλη και στις υπό ένταξη χώρες	445
11.10. Υλοποίηση της πολιτικής	447
11.10.1. Παρακολούθηση και αξιολόγηση	447
11.10.2. Η ΕΕ και τα εθνικά δίκτυα αγροτικής ανάπτυξης	447
11.10.2. Χρηματοδοτική στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από την ΕΕ	448
Α. Νέο χρηματοδοτικό μέσο	448
Β. Νέες διαθέσιμες πιστώσεις	449
Γ. Δημοσιονομικός έλεγχος	449
Δ. Συγχρηματοδότηση	451
Βιβλιογραφία	452

Εισαγωγή

1.1 Ιστορικά στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ)

Η ευρωπαϊκή ιδέα, προτού συγκεκριμενοποιηθεί σε ένα πραγματικό πολιτικό σχέδιο και καταστεί διαρκής στόχος της κυβερνητικής πολιτικής των κρατών μελών, παρέμεινε περιορισμένη σε λίγους οραματιστές. Χρειάστηκαν οι προβληματισμοί που ανέπτυξαν τα κινήματα αντίστασης ενάντια στον ολοκληρωτισμό, κατά τον Δεύτερον Παγκόσμιο Πόλεμο, για να αναδυθεί η έννοια μιας οργάνωσης της ηπείρου ικανής να ξεπεράσει τους εθνικούς ανταγωνισμούς. Ο Altiero SPINELLI, Ιταλός φεντεραλιστής, και ο Jean MONNET, εμπνευστής του Σχεδίου Schuman που το 1950 δημιούργησε την πρώτη Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), είναι οι πρωτεργάτες των δύο βασικών ρευμάτων σκέψης που θα υλοποιήσουν τις διαδικασίες της κοινοτικής ολοκλήρωσης:

- α) αφενός το ομοσπονδιακό σχέδιο που στηριζόταν στο διάλογο και τη σχέση συμπληρωματικότητας μεταξύ των τοπικών, περιφερειακών, εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών και
- β) αφετέρου το λειτουργικό κρατικό σχέδιο, που είχε ως άξονα την προοδευτική μεταβίβαση τμημάτων της κυριαρχίας από το εθνικό στο κοινοτικό επίπεδο.

Και οι δύο θέσεις συγκλίνουν σήμερα στην πεποίθηση ότι, παράλληλα με τις εθνικές και περιφερειακές εξουσίες, πρέπει να υπάρχει μία ευρωπαϊκή εξουσία η οποία θα στηρίζεται σε δημοκρατικά και ανεξάρτητα όργανα, ικανά να διαχειρίζονται τους τομείς για τους οποίους η κοινή δράση αποδεικνύεται αποτελεσματικότερη από τη μεμονωμένη δράση των κρατών. Κι οι τομείς αυτοί είναι:

- ♦ η εσωτερική αγορά,
- ♦ το νόμισμα,
- ♦ η οικονομική και κοινωνική συνοχή,
- ♦ η πολιτική της απασχόλησης,

- ♦ η προστασία του περιβάλλοντος,
- ♦ η εξωτερική πολιτική και η πολιτική της άμυνας,
- ♦ η δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας και ασφάλειας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2002, είναι το αποτέλεσμα προσπαθειών που άρχισαν το 1950 από τους πρωτοπόρους της Κοινοτικής Ευρώπης. Αποτελεί την πιο προωθημένη οργάνωση πολυτομεακής ολοκλήρωσης που έχει τη δυνατότητα να λειτουργεί ταυτόχρονα στους οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς τομείς, στους τομείς των δικαιωμάτων των πολιτών και των εξωτερικών σχέσεων των δεκαπέντε κρατών που είναι μέλη της.

Η αρχή της δημιουργίας της Ευρωπαϊκής συνεργασίας ουσιαστικά ξεκινά με την πρόταση του Robert Schuman, υπουργού εξωτερικών της Γαλλίας, στις 9 Μαΐου του 1950 σε ομιλία του, εμπνευσμένη από τον Jean Monnet, προτείνει την από κοινού εκμετάλλευση των πόρων άνθρακα και χάλυβα της Γαλλίας και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στα πλαίσια ενός οργανισμού ανοικτού στις άλλες χώρες της Ευρώπης. Η ανταπόκριση σ' αυτή την πρόταση προήλθε από άλλες πέντε χώρες (εκτός της Γαλλίας), το Βέλγιο, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και την Ολλανδία. Με την πρόταση αυτή και μετά από συζητήσεις υπογράφεται η Συνθήκη των Παρισίων για την ίδρυση της ΕΚΑΧ το 1951 και εν συνεχεία οι Συνθήκες της Ρώμης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ) το 1957. Οι συνθήκες αυτές τροποποιήθηκαν το 1986 με την *Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη*, το 1992 με τη *Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση* που υπογράφηκε στο Μάαστριχτ και τέλος με τη *Συνθήκη του Άμστερνταμ* που υπογράφηκε το 1997, συνιστούν τα θεσμικά θεμέλια αυτού του συνόλου που δημιουργούν μεταξύ των κρατών μελών νομικούς δεσμούς οι οποίοι ξεπερνούν κατά πολύ τις απλές συμβατικές σχέσεις μεταξύ κυριάρχων κρατών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργεί η ίδια νομοθεσία που εφαρμόζεται άμεσα στους Ευρωπαίους πολίτες και γεννά ειδικά δικαιώματα προς όφελός τους.

Η περιορισμένη αρχικά δραστηριότητα της Κοινής Αγοράς Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) μεταξύ των έξι ιδρυτριών χωρών (Βελγίου, Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, Γαλλίας, Ιταλίας, Λουξεμβούργου, Ολλανδίας), η Κοινότητα υπήρξε στην αρχή μια επιχείρηση ειρήνης, αφού κατάφερε να συνενώσει σε ένα θεσμικό σύνολο με βάση την αρχή της ισότητας τους νικητές και τους ηττημένους του τελευταίου ενδοευρωπαϊκού πολέμου. Η συνθήκη αυτή έληξε στις 2 Ιουλίου του 2002.

Από το 1957 και μετά την υπογραφή της ιδρυτικής συνθήκης της Ρώμης οι έξι ιδρύτριες χώρες αποφάσισαν να οικοδομήσουν μια Οικονομική Κοινότητα πάνω στη βάση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών και

των εργαζομένων. Οι δασμοί επί των βιομηχανικών προϊόντων καταργούνται τον Ιούλιο του 1968 και οι κοινές πολιτικές, ιδίως η αγροτική και η εμπορική τίθενται σε ισχύ κατά την ίδια δεκαετία. Οι επιτυχίες των έξι πείθουν το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Δανία και την Ιρλανδία να προσχωρήσουν κατόπιν επίπονων διαπραγματεύσεων στις οποίες η Γαλλία του Στρατηγού De Gaulle προέβαλε δύο φορές, το 1961 και το 1967, το δικαίωμα αρνησικυρίας. Η πρώτη διεύρυνση, που αύξησε το 1973 τα μέλη της Κοινότητας από έξι σε εννέα, πραγματοποιείται από κοινού με μία εμβάθυνση του έργου της μέσω της εφαρμογής νέων πολιτικών (κοινωνικής, περιφερειακής, περιβαλλοντικής).

Από τις αρχές της δεκαετίας του 70, επεβλήθη η ανάγκη σύγκλισης των οικονομιών και νομισματικής ένωσης, ενώ η αναστολή της μετατρεψιμότητας του δολαρίου σε χρυσό εγκαινίασε μια εποχή μεγάλης διεθνούς νομισματικής αστάθειας, η οποία επιδεινώθηκε από τις επιπτώσεις των πετρελαϊκών κρίσεων του 1973 και 1979. Η θέσπιση, το 1979, του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΕΝΣ) συνέβαλε στη σταθεροποίηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών και στη χάραξη εκ μέρους των κρατών μελών αυστηρών πολιτικών που τους επιτρέπουν να διατηρούν μεταξύ τους τις σχέσεις αλληλεγγύης και την πειθαρχία ενός ανοικτού οικονομικού χώρου.

Το 1981 και 1986, οι προσχωρήσεις της Ελλάδας, της Ισπανίας και της Πορτογαλίας ενδυναμώνουν τη νότια πτέρυγα της Κοινότητας, καθιστώντας περισσότερο επιτακτική την εφαρμογή διαρθρωτικών προγραμμάτων που αποσκοπούν στο να μειώσουν τις ανισότητες όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη μεταξύ των Δώδεκα. Παράλληλα, η Κοινότητα εδραιώνεται σε διεθνές επίπεδο, ενδυναμώνοντας τις συμβατικές σχέσεις που διατηρεί με τις χώρες του νότιου τμήματος της Μεσογείου και τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού οι οποίες συνεργάζονται βάσει των διαδοχικών Συμβάσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, που διαπραγματεύτηκε με μια φωνή, άσκησε πιέσεις σε όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για να θέσει τη σφραγίδα της και να υπερισχύσουν τα συμφέροντά της. Η Ένωση, πρώτη εμπορική δύναμη στον κόσμο, αρχίζει να διαθέτει τα μέσα που της επιτρέπουν να μένει στη διεθνή σκηνή. Θέτει στόχο την εφαρμογή κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας.

Η πτώση του τείχους του Βερολίνου, ακολουθούμενη από τη γερμανική ενοποίηση στις 3 Οκτωβρίου 1990, και ο εκδημοκρατισμός των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, που ελευθερώθηκαν από την κηδεμονία της Σοβιετικής Ένωσης, η οποία αυτοδιαλύθηκε τον Δεκέμβριο του 1991, μεταμορφώνουν ουσιαστικά την πολιτική δομή της ηπείρου. Τα κράτη μέλη ξεκίνησαν μια διαδικασία εμβάθυνσης της Ένωσής τους, διαπραγματευόμενοι μια νέα Συνθήκη, οι κατευθυντήριες γραμμές της οποίας καθορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μάαστριχ, στις 9 και 10 Δεκεμβρίου 1991. Η Συνθήκη για την Ευρω-

παϊκή Ένωση, που άρχισε να ισχύει την 1η Νοεμβρίου 1993, αναθέτει στα κράτη μέλη ένα νέο πρόγραμμα που περιλαμβάνει:

- ♦ νομισματική Ένωση μέχρι το 1999,
- ♦ νέες κοινές πολιτικές,
- ♦ ευρωπαϊκή ιθαγένεια,
- ♦ κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας και
- ♦ εσωτερική ασφάλεια.

Μια ρήτρα αναθεώρησης που περιελήφθη στη Συνθήκη του Μάαστριχτ οδήγησε τα κράτη μέλη να διαπραγματευθούν μια νέα Συνθήκη που υπογράφηκε στο Άμστερνταμ στις 2 Οκτωβρίου 1997, η οποία αναπροσαρμόζει και ενισχύει τις πολιτικές και τα μέσα της Ένωσης, κυρίως στους τομείς της συνεργασίας των δικαστικών αρχών, της ελεύθερης διακίνησης των προσώπων, της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής της δημόσιας υγείας. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, άμεση δημοκρατική έκφραση της Ένωσης, αναλαμβάνει νέες αρμοδιότητες που θεμελιώνουν το ρόλο του ως συν-νομοθετικό όργανο.

Την 1η Ιανουαρίου 1995, τρεις νέες χώρες προσχωρούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία εμπλουτίζουν την Ένωση με τις ιδιοτυπίες τους και της προσφέρουν νέες προοπτικές στην καρδιά της Κεντρικής και της Βόρειας Ευρώπης. Δύο μεγάλες προκλήσεις παρουσιάζονται σήμερα για την Ένωση των Δεκαπέντε:

- 1) Να πετύχει τη διεύρυνση με τις δέκα χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και την Κύπρο, με τις οποίες το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου αποφάσισε στις 13 Δεκεμβρίου 1997 να δρομολογήσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις από την Άνοιξη του 1998,
- 2) Να αξιοποιήσει τον δυναμισμό της νομισματικής Ένωσης που με βάση τη δημιουργία του ευρώ στις 2 Μαΐου 1998, θα έπρεπε να εξασφαλίσει στις οικονομίες των κρατών μελών μια καλύτερη σύγκλιση και πιο αειφόρες συνθήκες ανάπτυξης που θα δημιουργούν θέσεις απασχόλησης.

Για να μπορεί να λειτουργήσει μια Ένωση με πάνω από 25 μέλη πρέπει να ενισχυθούν οι μηχανισμοί λήψης αποφάσεων, να εξασφαλιστεί ότι οι πολιτικές της αλληλεγγύης και οι πολιτικές κοινής δράσης θα τύχουν χρηματοδότησης ταυτόχρονα αποτελεσματικής και ισοκατανομημένης. Ακόμη, αφού η διεύρυνση θα αυξήσει αναγκαστικά την ετερογένεια των συμφερόντων και των αντιλήψεων, η Ένωση πρέπει να διαφυλάξει τη συναίνεση των κρατών πάνω στους κύριους στόχους που πρέπει να πετύχουν από κοινού οι Ευρωπαίοι και πάνω στα μέσα που χρειάζονται για την επίτευξή τους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπό την προεδρία του Jacques Santer υπέβαλε τον Ιούλιο του 1997 την «Ατζέντα 2000» με βά-

ση την οποία οι κυβερνήσεις ξεκίνησαν μια ευρεία αναθεώρηση των διαρθρωτικών πολιτικών και της κοινής αγροτικής πολιτικής.

Η κοινοτική μέθοδος, που βασίζεται στο μόνιμο διάλογο μεταξύ των εθνικών συμφερόντων και του κοινού συμφέροντος, σεβόμενη τις εθνικές ιδιαιτερότητες και κατοχυρώνοντας ταυτόχρονα την ταυτότητα της Ένωσης, δεν έχει απολέσει το ελάχιστο από την αρχική της αξία. Η μέθοδος αυτή, που επινοήθηκε με σκοπό να υπερκερασθούν οι ανταγωνισμοί του παρελθόντος και να εξαλειφθεί το πνεύμα ανωτερότητας και η προσφυγή στη βία που χαρακτήριζε τις σχέσεις μεταξύ των κρατών, επέτρεψε τη συνοχή μιας Ευρώπης δημοκρατικής, προσηλωμένης στις αξίες της ελευθερίας, καθ' όλη τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου. Η εξάλειψη του ανταγωνισμού Ανατολής-Δύσης και η πολιτική και οικονομική επανένωση της ηπείρου αποτελεί νίκη του ευρωπαϊκού πνεύματος, το οποίο οι λαοί έχουν όσο ποτέ άλλοτε ανάγκη για το μέλλον τους.

Ο αγροτικός τομέας κατείχε σημαντική θέση στην ημερήσια διάταξη των επιτελών για τη χάραξη της ευρωπαϊκής πολιτικής, ιδιαίτερα την εποχή που διεξάγονταν οι διαπραγματεύσεις για τη **Συνθήκη της Ρώμης**. Οι μνήμες της μεταπολεμικής έλλειψης τροφίμων ήταν ακόμα ζωντανές και συνεπώς η γεωργία διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο από την αρχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η Συνθήκη της Ρώμης έθεσε τους γενικούς στόχους της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Οι αρχές της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) καθορίστηκαν κατά τη διάρκεια της διάσκεψης στη Στρέσα της Ιταλίας τον Ιούλιο του 1958. Το 1960 τα έξι ιδρυτικά μέλη ενέκριναν τους μηχανισμούς της ΚΑΠ και δύο χρόνια αργότερα, το 1962, η ΚΑΠ άρχισε να ισχύει.

Η νομική βάση της Αγροτικής Πολιτικής για το σύνολο της Κοινότητας καθορίζεται στα άρθρα 32 έως 38 του τίτλου II της συνθήκης ΕΚ. Στη συνθήκη του Άμστερνταμ έχουν απαλειφθεί τα άρθρα 44, 45 και 47, τα οποία ήταν πλέον άνευ αντικειμένου.

Σύμφωνα με το άρθρο 32, η Κοινή Αγορά περιλαμβάνει τη γεωργία και το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων. Ως γεωργικά προϊόντα νοούνται τα προϊόντα του εδάφους, της κτηνοτροφίας και της αλιείας, καθώς και τα προϊόντα πρώτης μεταποίησης τα οποία έχουν άμεση σχέση με αυτά.

1.2

Η ίδρυση και η ταυτότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι ομοσπονδία, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, ούτε είναι απλώς ένας οργανισμός συνεργασίας μεταξύ κυβερνήσεων, όπως τα Ηνωμένα Έθνη. Οι χώρες που αποτελούν την Ένωση (τα «κράτη μέλη» της) συνενώ-

νουν τις εθνικές κυριαρχίες τους ούτως ώστε να αποκτήσουν ισχύ και παγκόσμια επιρροή την οποία καμία δεν θα μπορούσε να έχει μόνη της. Ο συγκερασμός αυτός των εθνικών κυριαρχιών σημαίνει πρακτικά ότι τα κράτη μέλη μεταβιβάζουν ορισμένες από τις εξουσίες λήψης αποφάσεων που διαθέτουν σε κοινά θεσμικά όργανα τα οποία έχουν συσταθεί από τα ίδια, ούτως ώστε οι αποφάσεις για συγκεκριμένα θέματα κοινού ενδιαφέροντος να μπορούν να λαμβάνονται δημοκρατικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι μια οικογένεια δημοκρατικών ευρωπαϊκών χωρών, δεσμευμένη να εργαστεί μαζί με όλα τα μέλη της για την ειρήνη και την ευημερία. Δεν είναι ένα κράτος που στοχεύει να αντικαταστήσει τα υπάρχοντα κράτη, ούτε είναι ο μόνος σκοπός για οργάνωση για διεθνή συνεργασία. Η ΕΕ είναι, στην πραγματικότητα, μοναδική.

Οι ιστορικές ρίζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκονται στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Η ιδέα γεννήθηκε επειδή οι Ευρωπαίοι ήταν αποφασισμένοι να αποτρέψουν τέτοιες δολοφονίες και καταστροφές που συμβαίνουν πάντα σε πολέμους. Το έναυσμα έγινε με την πρόταση της γαλλικής κυβέρνησης («Δήλωση Robert Schuman») στις 9 Μαΐου 1950, να τεθεί το σύνολο της γαλλογερμανικής παραγωγής άνθρακα και χάλυβα κάτω από μια κοινή Ανώτατη Αρχή, με μια οργάνωση ανοιχτή στη συμμετοχή των άλλων χωρών της Ευρώπης. Η συγκέντρωση των παραγωγών άνθρακα και χάλυβα θα εξασφαλίσει αμέσως την εγκαθίδρυση κοινών βάσεων οικονομικής ανάπτυξης, πρώτο στάδιο της ευρωπαϊκής ομοσπονδίας, και θα αλλάξει το πεπρωμένο αυτών των περιοχών που από πολύ καιρό ασχολούνται με την κατασκευή πολεμικών όπλων, των οποίων υπήρξαν τα πιο συνεχή θύματα.

Βασιζόμενες στο σχέδιο Schuman, έξι χώρες, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες (Ολλανδία) και το Λουξεμβούργο υπογράφουν μια συνθήκη για να ενοποιήσουν τις βαριές βιομηχανίες τους –άνθρακα και χάλυβα– κάτω από μια κοινή διεύθυνση. Έτσι, ιδρύεται η πρώτη Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η **Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)**, η οποία έγινε πραγματικότητα με τη συνθήκη του Παρισιού στις 18 Απριλίου 1951. Το γεγονός αυτό δημιούργησε μια κοινή αγορά άνθρακα και χάλυβα μεταξύ των έξι ιδρυτικών κρατών. Στόχος, μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ήταν η διασφάλιση της ειρήνης ανάμεσα σε νικητές και ηττημένους και η συμφιλίωση των χωρών επί ίσοις όροις με τη συνεργασία τους μέσα σε ένα κοινό θεσμικό πλαίσιο. Κατ' αυτό τον τρόπο, καμία από αυτές τις χώρες δεν θα μπορεί πια να φτιάχνει όπλα για να πολεμήσει εναντίον των άλλων, όπως συνέβαινε στο παρελθόν με απώτερο στρατηγικό στόχο, τη συμφιλίωση των λαών της Ευρώπης.

Ο απολογισμός της ΕΚΑΧ είναι θετικός. Η Κοινότητα κατόρθωσε να αντιμετωπίσει τις διάφορες κρίσεις, διασφαλίζοντας μια ισόρροπη ανάπτυξη της πα-

ραγωγής και της διανομής των πόρων και συμβάλλοντας στις αναγκαίες βιομηχανικές αναδιαρθρώσεις και μετατροπές. Η παραγωγή χάλυβα τετραπλασιάστηκε σε σχέση με τη δεκαετία του '50. Ο παραγόμενος χάλυβας είναι καλύτερης ποιότητας, φθηνότερος και καθαρότερος. Όσον αφορά τον άνθρακα, η παραγωγή του μειώθηκε, καθώς και το απασχολούμενο εργατικό δυναμικό. Ωστόσο, ο τομέας επέτυχε υψηλό επίπεδο τεχνολογικής ανάπτυξης, ασφάλειας και περιβαλλοντικής ποιότητας. Τα όρια της πρώτης αυτής προσπάθειας ολοκλήρωσης έγιναν γρήγορα αισθητά με την αποτυχία της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (ΕΑΚ), το 1954. Ενώ υπήρχε φόβος να μην τελεσφορήσει η προσπάθεια που αναλήφθηκε από την ΕΚΑΧ, η Διάσκεψη της Μεσσήνης, τον Ιούνιο του 1955 επεδίωξε να δώσει νέα ώθηση στην ευρωπαϊκή διαδικασία. Ύστερα από αυτή τη διάσκεψη, ακολούθησε σειρά συνεδριάσεων σε επίπεδο υπουργών ή εμπειρογνομόνων. Στις αρχές του έτους 1956, συγκροτήθηκε προπαρασκευαστική επιτροπή με αποστολή την κατάρτιση έκθεσης σχετικής με τη δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής αγοράς. Η επιτροπή αυτή συνεδρίαζε στις Βρυξέλλες υπό την προεδρία του τότε Βέλγου υπουργού Εξωτερικών, P.H. Spaak. Τον Απρίλιο του 1956, η εν λόγω επιτροπή πρότεινε δύο σχέδια τα οποία αντιστοιχούσαν στις δύο επιλογές των κρατών μελών:

- ♦ τη δημιουργία μιας γενικευμένης κοινής αγοράς,
- ♦ τη δημιουργία μιας κοινότητας ατομικής ενέργειας.

Τον Μάρτιο του 1957, υπογράφηκαν στη Ρώμη οι γνωστές «συνθήκες της Ρώμης». Η πρώτη ίδρυσε την *Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)* και η δεύτερη την *Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας*, περισσότερο γνωστή ως *Ευρατόμ (EURATOM)*.

Δεδομένου ότι δεν σημειώθηκαν προβλήματα κατά τη διαδικασία κύρωσης σε επίπεδο κρατών μελών, οι δύο αυτές συνθήκες άρχισαν να ισχύουν την 1η Ιανουαρίου 1958.

Η ίδρυση της ΕΟΚ περιελάμβανε ουσιαστικά τη συνεργασία των κρατών στον οικονομικό τομέα με τη γενικότερη έννοια και στον οποίο οι εθνικές επιφυλάξεις ήταν λιγότερο έντονες σε σχέση με άλλους τομείς, αναδεικνύεται σε πεδίο συναίνεσης της υπερεθνικής συνεργασίας. Με την ίδρυση της ΕΟΚ και τη δημιουργία της κοινής αγοράς, επιδιώκονται δύο στόχοι:

- ♦ Ο πρώτος συνίσταται στο μετασχηματισμό των οικονομικών όρων των συναλλαγών και της παραγωγής στο έδαφος της Κοινότητας.
- ♦ Ο δεύτερος, που έχει περισσότερο πολιτικό χαρακτήρα, αφορά τη συμβολή της ΕΟΚ στη λειτουργική δομή της πολιτικής Ευρώπης και αποτελεί ένα καθοριστικό βήμα προς την πληρέστερη ενοποίηση της Ευρώπης.

Στόχος της δεύτερης συνθήκης (Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας) εί-

ναι η συμβολή, γενικότερα, στη δημιουργία και στην ανάπτυξη ευρωπαϊκών πυρηνικών βιομηχανιών, ώστε όλα τα κράτη μέλη να μπορούν να επωφεληθούν από την ανάπτυξη της ατομικής ενέργειας και να εξασφαλιστεί η ασφάλεια εφοδιασμού. Παράλληλα, η συνθήκη εγγυάται υψηλό επίπεδο ασφάλειας για τον πληθυσμό και αποτρέπει τη χρησιμοποίηση για στρατιωτική χρήση των πυρηνικών υλικών που προορίζονται κυρίως για ειρηνικούς σκοπούς. Αξίζει να σημειωθεί ότι το πεδίο εφαρμογής της Ευρατόμ περιορίζεται στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας για μη στρατιωτική αλλά για ειρηνική χρήση.

Τα πρώτα έτη η συνεργασία ήταν μεταξύ έξι χωρών και κυρίως για το εμπόριο και την οικονομία. Σήμερα η ΕΕ αγκαλιάζει 27 χώρες, δηλαδή το Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία, τη Δανία, την Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Αυστρία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία, την Κύπρο, την Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία, την Ουγγαρία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, και 490 εκατομμύρια πολίτες, και εξετάζει ένα ευρύ φάσμα των ζητημάτων άμεσης σπουδαιότητας για την καθημερινή ζωή μας. Οι χώρες αυτές καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της Δυτικής Ευρώπης και μέρος της ανατολικής και παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές σε βασικά οικονομικά μεγέθη.

Η Ευρώπη είναι μια ήπειρος με πολλές διαφορετικές παραδόσεις και γλώσσες, αλλά και με κοινές αξίες όπως η δημοκρατία, η ελευθερία και η κοινωνική δικαιοσύνη. Η ΕΕ υπερασπίζεται αυτές τις αξίες. Ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των λαών της Ευρώπης, που προωθεί την ενότητα συντηρώντας την ποικιλομορφία και εξασφαλίζοντας ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο κοντά στους πολίτες.

Η **Ευρωπαϊκή Ένωση** ή ΕΕ είναι μια ιδιότυπη υπερεθνική και διακυβερνητική ένωση είκοσι επτά κρατών. Καθιερώθηκε το 1992 από την Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχ), και είναι ο εκ των πραγμάτων διάδοχος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, ΕΥΡΑΤΟΜ) των έξι κρατών-μελών που ιδρύθηκαν το 1951, το 1957 και το 1965. Από τότε νέες διευρύνσεις έχουν αυξήσει τον αριθμό των κρατών μελών της και οι αρμοδιότητές της έχουν επεκταθεί. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρείται ως η ισχυρότερη ένωση κρατών μέχρι σήμερα στην παγκόσμια ιστορία, με οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιεχόμενο. Η ΕΕ αποτελεί το τρέχον στάδιο μιας ανοιχτής διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Η ΕΕ είναι μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες στον κόσμο, με 493 εκατομμύρια κατοίκους και συνδυασμένο ονομαστικό ΑΕΠ €14,5 (\$19,0) τρισεκατομμύρια το 2009. Η Ένωση είναι μια ενιαία αγορά με κοινή εμπορική πολιτική, κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική και περιφερειακή

Πίνακας 1.1. Βασικά οικονομικά στοιχεία των 27 χωρών της ΕΕ.

α/α	Χώρες	Έκταση Km ²	Πληθυσμός 000.000 (2005)	ΑΕΠ ¹ Σε δις € (2007)	Κατά Κεφαλή ² Εισόδημα σε € (2007)	Ποσοστό% του Κατά Κεφαλή Εισοδήματος της ΕΕ-27
1	Αυστρία	83.858	8,2	271	30800	124
2	Βέλγιο	30.528	10,5	335	29400	118
3	Βουλγαρία	110.994	7,7	29	9300	37
4	Γαλλία	549087	62,4	1892,2	27400	110
5	Γερμανία	357.050	82,5	2423	28600	115
6	Δανία	43.098	5,4	226,5	29900	120
7	ΕΛΛΑΔΑ	131.957	10,2	228,2	23600	95
8	Εσθονία	45.227	1,3	15,2	16900	68
9	Ην. Βασίλειο	244.101	58,4	2049	29700	119
10	Ισπανία	504.878	43	1051	26200	105
11	Ιρλανδία	70.295	4,1	190,6	37400	150
12	Ιταλία	301.323	58,5	1535,5	25200	101
13	Κύπρος	9.251	0,7	16	22600	91
14	Λετονία	64.589	2,3	21,1	14400	58
15	Λιθουανία	65.300	3,4	28,4	14800	59
16	Λουξεμβούργο	2.586	0,455	36,2	66300	266
17	Μάλτα	316	0,4	5,4	19300	77
18	Ολλανδία	37.358	16,3	567	32600	131
19	Ουγγαρία	93.030	10,1	101,1	15600	63
20	Πολωνία	312.685	38,2	308,6	13300	53
21	Πορτογαλία	91.909	10,5	163,1	19000	76
22	Ρουμανία	238.391	21,6	123,8	10000	40
23	Σλοβακία	49.035	5,4	54,8	16700	67
24	Σλοβενία	20.273	2,0	34,4	22200	89
25	Σουηδία	448.474	9	331	30400	122
26	Τσεχία	78.886	10,2	127,1	20000	80
27	Φιλανδία	338.150	5,2	179,6	28800	116
	ΕΕ-27	4.322.614	489,1	12.342,2	24900	100

1. Το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι προσαρμοσμένο σύμφωνα με την αγοραστική δύναμη σε κάθε χώρα

2. Σε τρέχουσες αγοραίες τιμές

ΠΗΓΗ: Ευρωπαϊκή Ένωση – Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι υπολογισμοί έγιναν από τον συγγραφέα.

πολιτική για να βοηθήσει τις φτωχότερες περιφέρειες. Εισήγαγε ενιαίο νόμισμα, το Ευρώ, που υιοθετήθηκε από 17 κράτη μέλη (2011). Η ΕΕ άρχισε μια περιορισμένη κοινή πολιτική εξωτερικών και ασφαλείας και μια περιορισμένη αστυνομική και δικαστική συνεργασία πάνω σε ποινικά θέματα.

Τα σημαντικά όργανα και οι οργανισμοί της ΕΕ περιλαμβάνουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ είναι επίσης πολίτες της ΕΕ, εκλέγουν άμεσα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μια φορά κάθε πέντε έτη. Μπορούν να ζήσουν, να ταξιδέψουν, να εργαστούν, και να επενδύσουν σε άλλα κράτη μέλη (με μερικούς περιορισμούς μόνο στα νέα κράτη μέλη). Ο έλεγχος διαβατηρίων και οι τελωνειακοί έλεγχοι στα περισσότερα εσωτερικά σύνορα καταργήθηκαν με τη Συμφωνία του Σένγκεν (Schengen).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση περιγράφεται ως «οικογένεια των δημοκρατικών ευρωπαϊκών χωρών». Στις 23 Ιουλίου 1952 έξι ιδρυτικά μέλη διαμόρφωσαν την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, η οποία αποτέλεσε το πρώτο στάδιο της σημερινής ΕΕ. Από τότε είκοσι μία χώρες εισήχθησαν σε διαδοχικά κύματα διεύρυνσης.

Χώρες όπως το Μονακό, το Βατικανό και η Ανδόρα, αν και δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν συνάψει ειδικές συμφωνίες συνεργασίας με αυτήν.

Προκειμένου να εισχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ένα κράτος πρέπει να τηρήσει οικονομικούς και πολιτικούς όρους, γνωστούς ως Κριτήρια της Κοπεγχάγης (μετά από τη σύνοδο κορυφής της Κοπεγχάγης τον Ιούνιο του 1993). Αυτό βασικά απαιτεί μια κοσμική, δημοκρατική κυβέρνηση, κράτος δικαίου και αντίστοιχες κοινωνικές και θεσμικές ελευθερίες. Σύμφωνα με τη Συνθήκη της ΕΕ, κάθε κράτος - μέλος αλλά και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να συμφωνήσουν ομόφωνα με οποιαδήποτε διεύρυνση.

Αυτήν την περίοδο (2011) υπάρχουν τρεις επίσημα υποψήφιες χώρες προς ένταξη: η Κροατία, τα Σκόπια και η Τουρκία. Επιπλέον, οι βαλκανικές χώρες της Αλβανίας, της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, του Μαυροβουνίου και της Σερβίας αναγνωρίζονται επίσημα ως πιθανές υποψήφιες.

Το έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαμορφώνεται από τα εδάφη των κρατών μελών της, και επεκτείνεται με την προσχώρηση των νέων μελών. Καλύπτει έναν τομέα 4.422.773 τετραγωνικών χιλιομέτρων με έκταση βορειοανατολικά ως τη Φινλανδία, βορειοδυτικά ως την Ιρλανδία, νοτιοανατολικά ως την Κύπρο και νοτιοδυτικά ως την Πορτογαλία. Αντιπροσωπεύει την έβδομη μεγαλύτερη περιοχή στον κόσμο σε έκταση ενώ υπολογίζεται ότι η ακτογραμμή της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι 65.992 χλμ.

Με βάση τις αρχές της ΚΑΠ (ενιαία αγορά, κοινοτική προτίμηση και χρηματοδοτική αλληλεγγύη) αλλά και για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ στον αγροτικό τομέα, διαμορφώθηκαν τέσσερις μεγάλες μορφές οργάνωσης αγορών που κάθε μία εφαρμόζει διαφορετικούς μηχανισμούς στήριξης και λειτουργίας. Οι μορφές αυτές είναι:

Μπορούμε να ξεχωρίσουμε τέσσερις κατηγορίες κοινών οργανώσεων αγορών. Έτσι άλλες οργανώσεις εγκαθιδρύουν μηχανισμούς επιδότησης της παραγωγής και παρέμβασης, άλλες εφαρμόζουν ένα απλό σύστημα παρέμβασης και ορισμένες προβλέπουν μόνο την χορήγηση ενισχύσεων της παραγωγής ή προσφέρουν στα σχετικά προϊόντα μονάχα τελωνειακή προστασία.

- 1) *Οργάνωση αγορών με τιμές στήριξης,*
- 2) *Οργάνωση αγορών με την εξωτερική προστασία,*
- 3) *Οργάνωση αγορών με συμπληρωματική βοήθεια και*
- 4) *Οργάνωση αγορών με την κατ' αποκοπή βοήθεια.*

6.3.1. Οργάνωση αγοράς με την τιμή στήριξης

Η μορφή αυτή οργάνωσης στηρίζεται στον καθορισμό τιμών που βοηθούν στην ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και εξασφαλίζουν το εισόδημα του παραγωγού. Είναι η «ισχυρότερη» μορφή οργάνωσης γιατί σε μια ελεύθερη αγορά η τιμή του προϊόντος παίζει το σημαντικότερο ρόλο στη διαμόρφωση του ύψους της παραγωγής και της κατανάλωσης κάθε αγροτικού προϊόντος.

Ο καθορισμός των τιμών για κάθε προϊόν γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 2 της Συνθήκης της Ρώμης, πριν από την έναρξη της εμπορικής περιόδου και για την εμπορική περίοδο του επομένου καλλιεργητικού έτους. Το μεγάλο χρονικό διάστημα από τον καθορισμό των τιμών μέχρι το χρόνο έναρξης της εφαρμογής εξασφαλίζει το ρόλο των τιμών στον προσανατολισμό της παραγωγής. Κριτήρια για τον καθορισμό των τιμών είναι ότι η πολιτική τιμών πρέπει να εξασφαλίζει το απαραίτητο εισόδημα στον παραγωγό, να αποκλείει την υπερπαραγωγή και να επιτρέπει στη γεωργία να μείνει ή να γίνει ανταγωνιστική.

Α. Είδη τιμών

Με βάση τις πληροφορίες της ΕΕ όσον αφορά την κατάσταση στον αγροτικό τομέα και της αγοράς των αγροτικών προϊόντων, για την οργάνωση της εσωτερικής αγοράς καθορίζονται δύο βασικές τιμές:

1. **Επιθυμητή τιμή (target price).** Η τιμή αυτή αντιπροσωπεύει την επιθυμητή τιμή της ΕΕ μέχρι την οποία μπορούν να πάρουν οι παραγωγοί. Δεν είναι εγγυημένη τιμή και δεν έχει καμία πρακτική σημασία για τους παραγωγούς. Έχει όμως μεγάλη σημασία για τους καταναλωτές γιατί όταν τιμή του προϊόντος στην ελεύθερη αγορά υπερβεί την τιμή αυτή λειτουργούν οι μηχανισμοί προστασίας του καταναλωτή. Η τιμή αυτή ανάλογα με τον τομέα των προϊόντων στα οποία εφαρμόζεται έχει και διαφορετική ονομασία. π.χ. ενδεικτική τιμή στα σιτηρά, τιμή προσανατολισμού για το βοδινό κρέας τιμή στόχου στον καπνό κ.λ.π.
2. **Τιμή παρέμβασης (intervention price).** Η τιμή παρέμβασης είναι η κατώτατη εγγυημένη τιμή για τον παραγωγό. Δηλαδή η τιμή αυτή καθορίζεται για κάθε προϊόν που έχει ανάγκη προστασίας σε τέτοια επίπεδα ώστε να εξασφαλίζεται ένα κατώτατο εισόδημα για τον παραγωγό. Η τιμή αυτή συνήθως αποτελεί και το κίνητρο (ή αντικίνητρο) για τη συνέχιση της παραγωγής του προϊόντος.

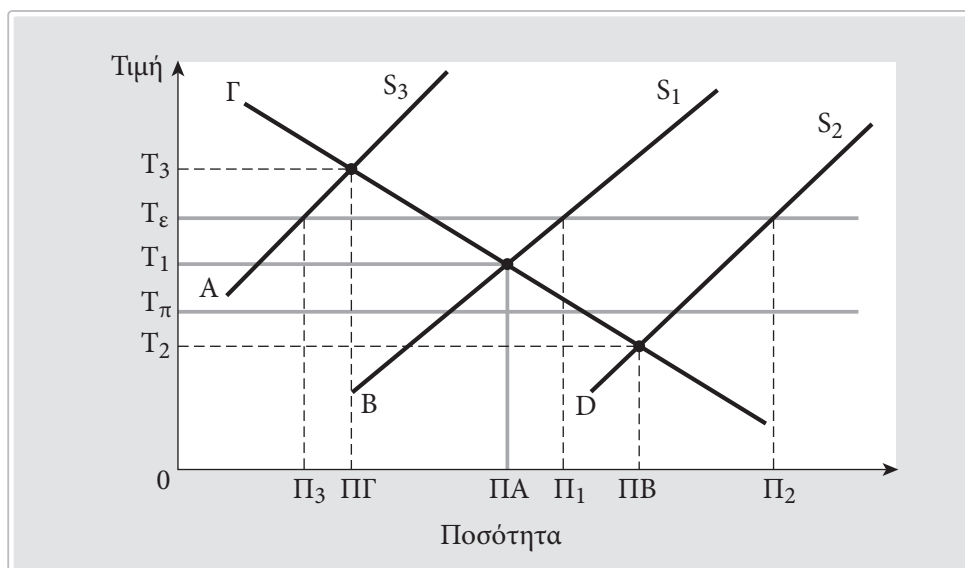
Οι παραπάνω περιγραφείσες τιμές είναι κοινές και υποχρεωτικές για όλα τα κράτη μέλη και αποτελούν τη βάση για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Κάτω από κανονικές συνθήκες η τιμή του προϊόντος στην ελεύθερη εσωτερική αγορά πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ επιθυμητής τιμής και τιμής παρέμβασης και είναι η επιθυμητή κατάσταση για την ΕΕ. Άλλως τίθενται σε λειτουργία οι μηχανισμοί ισορροπίας της αγοράς.

Β. Μηχανισμός λειτουργίας των τιμών

Ο καθορισμός των τιμών για την οργάνωση αγοράς ενός αγροτικού προϊόντος προσπαθεί να δημιουργήσει μια κατάσταση ισορροπίας στην αγορά του. Ο μηχανισμός αυτός φαίνεται στο σχήμα 6.1.

Στο σχήμα 6.1. T_p , T_e , T_1 παριστάνουν τις τιμές παρέμβασης, επιθυμητή και ισορροπίας σε ομαλή λειτουργία της αγοράς. Εάν οι παραγωγοί παράγουν επηρεαζόμενοι από την επιθυμητή τιμή T_e τότε η παραγόμενη ποσότητα είναι $ΟΠ_1$ (καμπύλη S_1).

Στο σημείο ισορροπίας όμως Α η ζητούμενη ποσότητα είναι $ΟΠΑ$ οπότε υπάρχει πλεόνασμα παραγωγής στην αγορά του προϊόντος ίση με $ΠΑΠ_1$ και απορροφάται από τους μηχανισμούς παρέμβασης (θα γίνει λόγος παρακάτω) στην εγγυημένη τιμή. Εάν για οποιοδήποτε λόγο η παραγωγή αυξηθεί (υπερπαραγωγή) στην ποσότητα $ΟΠ_2$ (καμπύλη S_2) ή μειωθεί (έλλειψη) στην ποσότητα $ΟΠ_3$ (καμπύλη S_3) τότε και πάλι επεμβαίνουν οι μηχανισμοί ισορροπίας της αγοράς.

Σχήμα 6.1. Λειτουργία των τιμών σε μια οργάνωση αγοράς.

Γ. Πεδίο εφαρμογής

Η μορφή αυτή της οργάνωσης αγοράς εφαρμόζονταν σ' ένα μεγάλο ποσοστό προϊόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η επιλογή των προϊόντων για οργάνωση αγοράς που βασίζεται κυρίως στις τιμές γίνεται με τα παρακάτω κριτήρια.

1. Πρέπει το αγροτικό προϊόν να παράγεται σε μεγάλες ποσότητες και υπάρχει πρόβλημα να δημιουργηθεί αποσταθεροποίηση στην αγορά του και στις τιμές του (π.χ. σιτηρά, ζωοκομικά προϊόντα κλπ.)
2. Το δεύτερο κριτήριο είναι το γεγονός ότι πολλά αγροτικά προϊόντα παράγονται από πολλές και μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, κατεσπαρμένες σε όλη την ΕΕ και που για να επιβιώσουν χρειάζονται υποστήριξη.
3. Η παράδοση των κρατών - μελών να εφαρμόζουν τέτοιου είδους οργανώσεις αγορών που η ΕΕ σεβάστηκε.

Με την μορφή αυτή οργάνωσης της αγοράς καλύπτεται σημαντικός αριθμός αγροτικών προϊόντων όπως είναι όλα τα σιτηρά, ρύζι, ζάχαρη, γαλακτοκομικά προϊόντα, πολλά κρέατα ορισμένων οπωροκηπευτικά, επιτραπέζια κρασιά, ελαιόλαδο και άλλα.

Κοινές Οργανώσεις Αγορών των κυριότερων φυτικών προϊόντων*

7.1 Γενικά

Οι οργανώσεις αγορών φυτικών προϊόντων περιγράφονται με συντομία και αποτελούν το γενικό πλαίσιο λειτουργίας της αγοράς τους. Τροποποιήσεις των οργανώσεων των αγορών γίνονται πολύ συχνά και πολλές φορές μπορούν να αλλάξουν ολόκληρη τη δομή της οργάνωσης της αγοράς. Παρακάτω περιγράφονται Κοινές Οργανώσεις Αγορών που εφαρμόστηκαν στην Κοινή Αγροτική Πολιτική με επιτυχία.

7.2 Κοινή Οργάνωση Αγοράς Σιτηρών

Ο κανονισμός που διέπει την Κοινή Οργάνωση Αγοράς των Σιτηρών είναι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1766/92, τροποποιημένος από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1253/99, της 17ης Μαΐου 1999.

Ως «σιτηρά» νοούνται ο μαλακός και ο σκληρός σίτος, η σίκαλις, η κριθή, η βρώμη, ο αραβόσιτος, το σόργο, το φαγόπυρο, το κεχρί και η Φάλαρις.

Η περίοδος εμπορίας για όλα τα προϊόντα που απαριθμούνται στο άρθρο 1 του κανονισμού 1766/92 αρχίζει την 1η Ιουλίου και λήγει στις 30 Ιουνίου του επόμενου έτους.

Το καθεστώς τιμών και παρεμβάσεων περιλάμβανε τις εξής τιμές:

1. Η τιμή στόχου για όλα τα σιτηρά.

* Οι οργανώσεις αγορών που περιγράφονται είναι για προϊόντα που έχουν σημασία για τον αγροτικό τομέα της Ελλάδας.

2. Η τιμή κατωφλίου για όλα τα σιτηρά Η τιμή κατωφλίου για τον αραβόσιτο και το σόργο που εφαρμόζεται τον Ιούνιο, θα εφαρμόζεται και κατά τη διάρκεια του Ιουλίου, του Αυγούστου και του Σεπτεμβρίου της επόμενης περιόδου εμπορίας.
3. Η τιμή παρέμβασης για τα σιτηρά που υπόκεινται σε καθεστώς παρέμβασης.
4. Οι τιμές καθορίζονται για ορισμένο ποιοτικό τύπο καθενός από τα σιτηρά.

Οι τιμές παρέμβασης και κατωφλίου υπόκεινται σε μηνιαίες προσαυξήσεις κατά τη διάρκεια ολόκληρου του έτους εμπορίας ή μέρους αυτού και μπορούν να καλύπτουν διαφορετικές χρονικές περιόδους για τις δύο τιμές. Ο ποιοτικός τύπος για κάθε σιτηρό για το οποίο υπάρχει παρέμβαση και το ύψος των μηνιαίων προσαυξήσεων και ο αριθμός αυτών καθορίζονται με βάση τη διαδικασία του άρθρου 43 παράγραφος 2 της συνθήκης.

Η τιμή παρέμβασης αφορά το στάδιο της χονδρικής πωλήσεως προκειμένου για εμπορεύματα που έχουν παραδοθεί στην αποθήκη και πριν από την εκφόρτωσή τους. Η τιμή ισχύει για όλα τα κοινοτικά κέντρα παρέμβασης που έχουν υποδειχθεί για κάθε είδος σιτηρού.

Οι τιμές που καθορίζονται με τον κανονισμό μπορούν να μεταβάλλονται αναλόγως των εξελίξεων της παραγωγής και των αγορών σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 43 παράγραφος 2 της συνθήκης.

Οι οργανισμοί παρέμβασης που έχουν υποδειχθεί από τα κράτη μέλη αγοράζουν από κοινού τον σίτο, τον σκληρό σίτο, τη σίκαλη, την κριθή, τον αραβόσιτο και το σόργο που τους προσφέρονται και που έχουν συγκομισθεί στην Κοινότητα, υπό την προϋπόθεση ότι οι προσφορές συμμορφώνονται προς τις κείμενες διατάξεις, κυρίως ως προς την ποιότητα και την ποσότητα

Η αγορά μπορεί να λάβει χώρα μόνο κατά τα ακόλουθα χρονικά διαστήματα:

Από 1ης Αυγούστου έως 30 Απριλίου για την Ιταλία, την Ισπανία, την Ελλάδα και την Πορτογαλία και από 1ης Νοεμβρίου έως 31 Μαΐου για τα άλλα κράτη μέλη.

Η αγορά γίνεται με βάση την τιμή παρέμβασης, μετά από αύξηση ή μείωση της τιμής για λόγους που αφορούν την ποιότητα εάν αυτό κριθεί αναγκαίο.

Οι λεπτομέρειες σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 3 και 4 καθορίζονται βάσει της διαδικασίας του άρθρου 23, κυρίως σε ό,τι αφορά:

- ♦ τους ποιοτικούς τύπους στους οποίους αναφέρονται οι τιμές κατωφλίου στην περίπτωση σιτηρών για τα οποία δεν υπάρχει παρέμβαση και προϊόντων σιτηρών που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο (γ) τον καθορισμό των κέντρων παρέμβασης,
- ♦ τους ελάχιστους όρους σε ό,τι αφορά κυρίως την ποιότητα και την ποσότητα που απαιτούνται ώστε να μπορεί κάποιο σιτηρό να επιλεγεί για την παρέμβαση,

- ♦ τις κλίμακες των αυξομειώσεων των τιμών που εφαρμόζονται στην παρέμβαση,
- ♦ τις διαδικασίες και τους όρους παραλαβής από τους οργανισμούς παρέμβασης,
- ♦ τις διαδικασίες και τους όρους διάθεσης από τους οργανισμούς παρέμβασης και
- ♦ τον καθορισμό των τιμών κατωφλίου για τα προϊόντα που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο (γ), εκτός από την βύνη.

Στον βαθμό που το υπαγορεύει η κατάσταση της αγοράς, μπορεί να ληφθεί απόφαση για τη λήψη ειδικών μέτρων παρέμβασης.

Για τις συναλλαγές με τις τρίτες χώρες η κοινότητα εφαρμόζει την εξής πολιτική:

Για κάθε εισαγωγή προς την Κοινότητα ή εξαγωγή απ' αυτήν προϊόντων του άρθρου 1 απαιτείται η υποβολή πιστοποιητικού εισαγωγής ή εξαγωγής, το οποίο εκδίδεται από τα κράτη μέλη κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων ανεξαρτήτως του τύπου εγκατάστασης αυτών μέσα στην Κοινότητα. Όταν το ύψος της εισφοράς ή της επιστροφής έχει καθορισθεί εκ των προτέρων, το γεγονός σημειώνεται επί του πιστοποιητικού το οποίο και χρησιμεύει ως σχετική απόδειξη. Το πιστοποιητικό εισαγωγής ή εξαγωγής ισχύει σε ολόκληρη την Κοινότητα.

Κατά την εισαγωγή προϊόντων απ' αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1, εισπράττεται εισφορά η οποία για κάθε προϊόν ισούται προς την τιμή κατωφλίου μειωμένη κατά την τιμή cif. Οι τιμές cif υπολογίζονται για το Ρότερνταμ με βάση τις ευνοϊκότερες δυνατότητες αγοράς την παγκόσμια αγορά, οι οποίες καθορίζονται για κάθε προϊόν με βάση τις ισοτιμίες ή τις τιμές της εν λόγω αγοράς, προσαρμοζόμενες αναλόγως των ενδεχομένων διαφορών ποιότητας σε σχέση με τον ποιοτικό τύπο για τον οποίο καθορίζεται η τιμή κατωφλίου.

7.2.1. Τα σιτηρά στην ΕΕ

Η παραγωγή σιτηρών είναι μια από τις σπουδαιότερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Αποτελεί περίπου το 12% της παγκόσμιας παραγωγής και περιλαμβάνει τρία κύρια προϊόντα σιτάρι, κριθάρι, και καλαμπόκι. Η παραγωγή των σιτηρών στην ΕΕ παρουσίασε μια αυξητική τάση τη 10ετία του '80. Το 1986 ήταν 153 εκ. τόνους ενώ το 1991 έφτασε τους 180,5 εκ. τόνους και το 1992 μειώθηκε στους 168 εκ. τόνους (αποτέλεσμα της μείωσης της απόδοσης και μείωσης της καλλιεργούμενης έκτασης) (Commission, 1994). Το 60% των σιτηρών που καταναλώνονται είναι με τη μορφή ζωοτροφών, το 27% περίπου για ανθρώπινη κατανάλωση, και το 9% περίπου χρησιμοποιείται στη βιομηχανία.

Από την επιγραμματική αυτή παρουσίαση των σιτηρών φαίνεται ότι τα σιτηρά κατέχουν ξεχωριστή θέση στην αγροτική παραγωγή, παίζουν σημαντικό ρόλο στην αγροτική οικονομία της ΕΕ αλλά και στην εθνική οικονομία των κρατών μελών ο ρόλος τους είναι σημαντικός.

Η ΕΕ, με την εφαρμογή της ΚΑΠ, ακολούθησε μια προστατευτική πολιτική με κριτήριο τους στόχους της όπως αυτοί διατυπώθηκαν στο άρθρο 39 της Συνθήκης της Ρώμης. Η πολιτική αυτή με ισχυρή εξωτερική προστασία και σχετικά υψηλές τιμές και σε συνδυασμό με τη χρησιμοποίηση συγχρόνων μεθόδων παραγωγής, κατέστησαν την ΕΕ, όχι μόνο αυτόνη για το σύνολο σχεδόν των αγροτικών προϊόντων, αλλά δημιούργησε και μια ανισορροπία στην αγορά, αφού για μεγάλα χρονικά διαστήματα υπήρξε πλεονασματική για πολλά προστατευόμενα προϊόντα και ιδιαίτερα τα σιτηρά. Η ανισορροπία αυτή μεταξύ προσφοράς και ζήτησης των σιτηρών οφείλεται στο γεγονός ότι ο μέσος ρυθμός αύξησης της παραγωγής κατά τις δεκαετίες 1980 και 1990 ήταν 2% ενώ ο αντίστοιχος ρυθμός της κοινοτικής κατανάλωσης ήταν μόλις 0,5% με αποτέλεσμα το ύψος των πλεονασμάτων να υπερβαίνουν κατά 12% περίπου ετησίως.

Ειδικά για τα σιτηρά η πολιτική προστατευτισμού δημιούργησε μια σειρά από προβλήματα τα οποία μάλιστα άρχισαν να διαφαίνονται από τα τέλη της δεκαετίας του '70. Δημιουργήθηκαν τεράστια αποθέματα τα οποία αυξήθηκαν με πολύ γοργό ρυθμό. Από 3 εκ. τόνους περίπου που ήταν το 1981 έφτασαν στο ύψος των 35 εκ. τόνων το 1993 (Commission, 1994). Επιπλέον δημιουργήθηκε μεγάλο πρόβλημα ανισοκατανομής των χρηματοδοτικών πόρων του FEOGA. Έτσι, το 6% των σιτοπαραγωγών εκμεταλλεύσεων ελέγχει το 50% των καλλιεργούμενων εκτάσεων και το 60% της παραγωγής σιτηρών. Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι ότι περίπου το 80% των δαπανών στήριξης στα σιτηρά που προέρχονται από το FEOGA απορροφώνται από το 20% των αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Παρά τον υπερδιπλασιασμό των δαπανών της ΚΑΠ του Τμήματος Εγγυήσεων του FEOGA κατά την περίοδο 1980-1991 η ΚΑΠ δεν κατόρθωσε να βελτιώσει με μόνιμο τρόπο τα γεωργικά εισοδήματα. Και αυτό γιατί το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών της ΚΑΠ, περίπου το 50% του FEOGA, δαπανώντας για μέτρα που είχαν στόχο την αποθεματοποίηση ή διάθεση των πλεονασμάτων*.

Πέρα από τα παραπάνω προβλήματα η πολιτική της ΚΑΠ επί των σιτηρών δημιούργησε προβλήματα και στις διεθνείς σχέσεις της ΕΕ με τους μεγαλύτερους εμπορικούς εταίρους στο διεθνές εμπόριο. Ιδιαίτερα με τις χώρες που ανήκουν στην «ομάδα CAIRNS» δηλαδή των χωρών Αυστραλία, Αργεντινή, Καναδά, ΗΠΑ κ.α. που είναι εξαγωγικές σε σιτηρά δημιούργησε έναν αθέμιτο αντα-

* Πηγή Επιτροπή Ευρ. Κοινοτήτων «Η κατάσταση της Γεωργίας στην Κοινότητα Βρυξέλλες. (σειρά ετών 1981-1994).

γωνισμό στο διεθνές εμπόριο. Η ΕΕ κατηγορήθηκε ότι διαστρεβλώνει το διεθνές εμπόριο εξ αιτίας της προστατευτικής πολιτικής που ασκεί (ODI, 1986, Meilke and Gorter 1988).

Υπό την πίεση των παραπάνω προβλημάτων η ΕΕ προσπάθησε πολλές φορές να αναθεωρήσει την ΚΑΠ και ιδιαίτερα στον τομέα των σιτηρών. Η προσπάθεια αρχίζει από τα τέλη της 10ετίας του '60 με το σχέδιο Mansholt, με τα μέτρα που υιοθετήθηκαν για τον έλεγχο της παραγωγής στις αρχές της δεκαετίας του '80 και φυσικά με τα μέτρα που περιλαμβάνονταν στο πακέτο Delor (σταθεροποιητές παραγωγής αναπροσαρμογές τιμών, αγρανάπαυση) στο τέλος της 10ετίας του 80. Η ευκαιρία για αναθεώρηση της ΚΑΠ δόθηκε και με τις τελευταίες διαπραγματεύσεις της GATT οπότε προχώρησε στην αναθεώρηση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (ΚΟΑ) των σιτηρών.

Η ΕΟΚ από τα πρώτα χρόνια της εφαρμογής της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής έδωσε μεγάλη σημασία στην οργάνωση της παραγωγής και της αγοράς των δημητριακών. Η πολιτική αυτή είναι βασικής σημασίας για τρεις σημαντικούς λόγους:

1. Έπρεπε να αντιμετωπισθεί ενιαία μια αγορά ομάδας προϊόντων με παρεμφερή μορφή παραγωγής και σημαντικής χρησιμότητας.
2. Γιατί αποτελούσαν ένα σημαντικό μέρος της γεωργικής δραστηριότητας αλλά και της οικονομικής δραστηριότητας στην Κοινότητα.
3. Γιατί τα δημητριακά, εκτός του ότι αποτελούν σημαντικά προϊόντα για τη βασική διατροφή του ανθρώπου, αποτελούν και βασικό συστατικό των ζωοτροφών, δημιουργούν μεγάλο μέρος των δαπανών για τη ζωική παραγωγή.

Στην ενιαία πολιτική των δημητριακών εντάχθηκε και η Ελλάδα αποδεχόμενη, με την ένταξή της, τον ισχύοντα τότε, βασικό κανονισμό για τα δημητριακά (ΕΟΚ 2727/75 και ΕΟΚ 2742/75). Ο παραπάνω βασικός κανονισμός αποτελούσε την έκφραση της πολιτικής της ΕΟΚ για τα δημητριακά και περιελάμβανε τα εξής προϊόντα:

1. Μαλακό σιτάρι	5. Βρώμη
2. Σκληρό σιτάρι	6. Καλαμπόκι
3. Σίκαλη	7. Κεχρί, φαλαρίδα, τριγωνόσπορος
4. Κριθάρι	8. Σόργο

Επίσης, στην παραπάνω κοινή πολιτική υπαγόταν και τα προϊόντα των δημητριακών:

1. Άλευρα σίτου και σίκαλης
2. Σιμιγδάλια (λεπτά, χονδρά), από μαλακό και σκληρό σιτάρι.
3. Βύνη

4. Πίτυρα, άμυλο σιταριού, άμυλο καλαμποκιού.
5. Γλυκόζη
6. Διάφορα παράγωγα (ζυμαρικά, μπύρες, μπισκότα, ψωμί) όταν αποτελούν αντικείμενα εξωτερικών συναλλαγών.

Η οργάνωση της παραγωγής και της αγοράς των δημητριακών, σύμφωνα με τον κανονισμό ΕΟΚ 2727/75, βασίζεται σε ένα σύστημα τιμών και παρεμβάσεων για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς καθώς και σε μέτρα για την προστασία των παραγωγών και των καταναλωτών της κοινότητας.

A. ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Η εμπορική περίοδος για τα δημητριακά στο εσωτερικό της Κοινότητας αρχίζει την 1^η Αυγούστου και λήγει την 31^η Ιουλίου του επομένου έτους.

Κάθε χρόνο καθορίζονται για την Κοινότητα και πριν από την 1η Αυγούστου συγχρόνως οι εξής τιμές για την περίοδο εμπορίας που αρχίζει το επόμενο έτος:

- ◆ **Ενδεικτική τιμή** για το μαλακό σιτάρι, το σκληρό σιτάρι, το κριθάρι, τον αραβόσιτο και την σίκαλη,
- ◆ **Βασική τιμή παρέμβασης** για το μαλακό σιτάρι,
- ◆ **Ελαχίστη εγγυημένη τιμή** για το σκληρό σιτάρι.

Οι τιμές αυτές καθορίζονται για έναν βασικό ποιοτικό τύπο που καθορίζεται για κάθε ένα από τα σιτηρά αυτά.

Η ενδεικτική τιμή και η βασική τιμή παρέμβασης καθορίζονται για το Duisburg της Γερμανίας, την πιο ελλειμματική ζώνη της Κοινότητας για δημητριακά, στο στάδιο του χονδρικού εμπορίου, για εμπόρευμα που έχει παραδοθεί στην αποθήκη και δεν έχει εκφορτωθεί.

Η ελαχίστη εγγυημένη τιμή για το σκληρό σιτάρι καθορίζεται για το κέντρο εμπορίας της πλέον πλεονασματικής ζώνης, στο ίδιο στάδιο και με τις ίδιες προϋποθέσεις καθορισμού της ενδεικτικής τιμής.

Για να εξασφαλισθεί στους παραγωγούς ότι η τιμή αγοράς δεν θα κατέρχεται κάτω από ένα ελάχιστο επίπεδο, καθορίζονται για την Κοινότητα, εκτός της βασικής τιμής παρέμβασης και παράγωγες τιμές παρέμβασης για το μαλακό σιτάρι και καθορίζεται στην πιο πλεονασματική ζώνη της ΕΟΚ που είναι το Ormes της Γαλλίας.

Οι παράγωγες τιμές παρέμβασης καθορίζονται για τον ίδιο ποιοτικό τύπο, στο ίδιο στάδιο και υπό τις ίδιες προϋποθέσεις καθορισμού της ενδεικτικής τιμής για τα κέντρα εμπορίου της Κοινότητας εκτός του Duisburg. Το ύψος τους καθορίζεται κατά τρόπο ώστε οι διαφορές μεταξύ τους να αντιστοιχούν στο άνοιγμα των τιμών που αναμένεται να προκύψει υπό συνθήκες ομαλής συγκομιδής βάσει

των φυσικών συνθηκών διαμορφώσεως των τιμών στην αγορά και να επιτρέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των σιτηρών στο εσωτερικό της Κοινότητας σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς.

Για το κριθάρι, τη σίκαλη, το σκληρό σιτάρι και τον αραβόσιτο, για τα οποία δεν προβλέπεται βασική τιμή παρέμβασης, καθορίζεται για την Κοινότητα μία ενιαία τιμή παρέμβασης για κάθε ένα, η οποία ισχύει για όλα τα κέντρα εμπορίας που έχουν καθορισθεί για τα σιτηρά αυτά

Οι τιμές παρέμβασης ισχύουν από την 1η Αυγούστου μέχρι την 1η Μαΐου του επομένου έτους. Από την 1η Ιουνίου μέχρι την 31η Ιουλίου, εφαρμόζονται οι τιμές παρέμβασης που ισχύουν για τον Αύγουστο της επομένης περιόδου εμπορίας.

Το Συμβούλιο καθορίζει κάθε χρόνο, με ειδική πλειοψηφία με πρόταση της Επιτροπής, πριν από τη 15η Μαρτίου, για την επόμενη περίοδο εμπορίας:

- ♦ για κάθε Κράτος μέλος και για το μαλακό σιτάρι, το κέντρο εμπορίας στο οποίο εφαρμόζεται η κατώτερη τιμή παρέμβασης και τη σχετική τιμή παρέμβασης,
- ♦ τα κύρια κέντρα εμπορίας και τις παράγωγες τιμές παρέμβασης που ισχύουν για τα κέντρα αυτά,

Για το μαλακό σιτάρι, το σκληρό σιτάρι, το κριθάρι, τον αραβόσιτο και τη σίκαλη, καθορίζεται μία **τιμή κατωφλίου** για την Κοινότητα κατά τρόπο ώστε στην αγορά του Duisburg, η τιμή πώλησής του εισαγομένου προϊόντος να ευρίσκεται στο επίπεδο της ενδεικτικής τιμής, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών ποιότητας.

Η τιμή κατωφλίου καθορίζεται για τον ίδιο ποιοτικό τύπο όπως η ενδεικτική τιμή και για την περιοχή του Ρότερνταμ.

Εκτός από τις παραπάνω τιμές καθορίζεται και η **τιμή αναγωγής** για το αρτοποιήσιμο μαλακό σιτάρι. Η τιμή αυτή καθορίζεται για να εξασφαλίσει καλύτερες συνθήκες εμπορίας για το μαλακό σιτάρι, που έχει βελτιωμένες αρτοποιητικές ικανότητες. Αποτελεί δηλαδή ένα «σήμα κινδύνου» για το εσωτερικό εμπόριο, κινδύνου που προέρχεται από εισαγόμενα προϊόντα με εξαιρετικά χαμηλές τιμές. Η τιμή αναγωγής έχει σαν σκοπό να διαφυλάξει την υψηλή τιμή στο αρτοποιήσιμο μαλακό σιτάρι. Το ύψος της είναι μεγαλύτερο της τιμής παρέμβασης και μικρότερο της ενδεικτικής και εφαρμόστηκε για πρώτη φορά κατά την εμπορική περίοδο 1977-78, προκύπτει δε ως εξής: Στην τιμή παρέμβασης του μαλακού σιταριού προστίθεται το ύψος του πηλίκου «Παραγωγή αρτοποιήσιμου / Παραγωγή μη αρτοποιήσιμου μαλακού σιταριού»

Όλες οι παραπάνω τιμές αντιστοιχούν στις Τυπικές ποιότητες, χαρακτηριστικά των οποίων καθορίζονται λεπτομερώς από το σχετικό κανονισμό της Κοινότητας 2731/75 ΕΟΚ- Παράρτημα.

Όταν ή ποιότητα των δημητριακών που παραδίδεται στους οργανισμούς είναι καλύτερη ή χειρότερη από την τυπική, τότε ή τιμή που απολαμβάνει ο παραγωγός αυξάνεται ή μειώνεται αντίστοιχα.

Επίσης όλα τα είδη των παραπάνω τιμών ισχύουν μόνο κατά τον πρώτο μήνα της εμπορικής περιόδου. Μετά από το Σεπτέμβριο μέχρι και το Μάιο προσαυξάνονται κάθε μήνα κατά ένα σταθερό ποσό που καθορίζεται και αυτό κάθε χρόνο και αποσκοπεί στο να καταστήσει πιο ομαλή την προσφορά των δημητριακών στην αγορά και να αποτρέψει τη μαζική προσφορά τους αμέσως μετά τη συγκομιδή. Π.χ. για την περίοδο εμπορίας 1981-82 ή προσαύξηση ήταν για το σκληρό σιτάρι 0,15 δρχ./ κιλό και ανά μήνα, όποτε ή τιμή το μήνα Μάρτιο θα είναι προσαυξημένη κατά κιλό $0,15 \times 6 = 0,90$ δρχ.

ΟΙ προσφερόμενες ποσότητες συγκεντρώνονται στα κέντρα παρέμβασης τα οποία επιλέγονται από το κράτος μέλος και δημοσιεύονται με κοινοτικό κανονισμό στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Για τη χώρα μας φορέας παρέμβασης υπήρξε η ΥΔΑΓΕΠ, η οποία εξουσιοδότησε την ΚΥΔΕΠ με την 373615/1556/80 Απόφαση του Υπουργού Γεωργίας. Η ελάχιστη ποσότητα προσφοράς για ομοιογενές προϊόν δεν πρέπει να είναι λιγότερη από ένα κατώτατο όριο που ορίζεται από τον υπ' αριθ.1569/7 κανονισμό της ΕΟΚ και είναι για το μαλακό σιτάρι, το κριθάρι, τη σίκαλη και το καλαμπόκι 80 τόνοι, και για το σκληρό σιτάρι 15 τόνοι (για την Ελλάδα για το σκληρό σιτάρι η ΚΥΔΕΠ όρισε κατώτατο όριο τους 10 τόνους).

Εκτός από τα παραπάνω η Κοινή οργάνωση αγοράς περιελάμβανε, για την εσωτερική αγορά της Κοινότητας, τα παρακάτω:

- ◆ Την ενίσχυση για την παραγωγή σκληρού σιταριού (Κανονισμοί ΕΟΚ 2727/75 και 3103/76). Η ενίσχυση αυτή δινόταν για την παραγωγή σκληρού σιταριού σε κάθε κράτος-μέλος, με σκοπό να βελτιωθεί ή ποιότητά του και να διασφαλισθεί ότι οι συγκομιζόμενες ποσότητες είναι ποιοτικά κατάλληλες για την παραγωγή ζυμαρικών. Η ενίσχυση αυτή δίνεται με βάση την έκταση που καλλιεργήθηκε και συγκομίστηκε, το δε ποσό της ενίσχυσης καθορίζεται σε ECU/εκτάριο (1 έκτ.=10 στρέμματα). Προβλέπονται. έλεγχοι των κρατών μελών για τη διαπίστωση των εκτάσεων αυτών και το είδος των καλλιεργούμενων σπόρων, που πρέπει να είναι το είδος *Triticum Durum* και ορισμένα υβρίδια του.
- ◆ Τη χορήγηση επιδότησης των δημητριακών (Καλαμπόκι, μαλακό σιτάρι και πατάτα) που χρησιμοποιούνται ως πρώτη ύλη για την παραγωγή αμύλου και γλυκόζης, και αυτό για να μπορούν τα προϊόντα τους να ανταγωνίζονται ανάλογα προϊόντα χημικής συνθέσεως ή αντίστοιχα προϊόντα του διεθνούς εμπορίου που παράγονται από δημητριακά αγοραζόμενα με τις διεθνείς τιμές οι οποίες είναι κατώτερες των κοινοτικών (Κανονισμοί ΕΟΚ 2727/75 και 2742/75). Οι επιδοτήσεις αυτές χορηγούνται στους μεταποιητές.